GAZETA KRAKOWSKA

N^ro 65.

z KRAKOWA DNIA 15 SIERPNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 6 Sierpnia.

Rocznica Imienin Nayiaśnieyszey Cesarzowey Maryi Federówney, Matki ukochanego Monarchy, tudzież Nayiaśnieyszey Wielkiey Xiężney Maryi Pawłówney obchodzoną była w dniu 3 b. m. w stolicy Królestwa Polskiego z iak nayw iększą uroczystością. W godzinach rannych odprawiło się nabożeństwo w obozie, tudzież w Kościele S. Krzyża w obecności JO. Xięcia Namiestnika Królewskiego, Senatu i Władz Rządowych. Licznie zebrany lud wznosił gorące modły do Naywyższego za iak naydłuższe życie tey Nayiaśnieyszey Pani, Opiekunki nieszczęśliwych. Wieczorem z powodu uroczystości dnia tego dane było w Teatrze Narodowym bezpłatne widowisko dla ludu, a gdy się zmierzchło, oświecono miasto.

Gazeta Rzymska *Diario di Roma* przyniosła wiadomość, że Oyciec S., Leon XII. na odbytym w Apostolskim pałacu na Watykanie sekretnym Konsystorzu, dnia 12 Lipca r. b., przenieść raczył z Biskupstwa Lubelskiego na Arcybiskupstwo Warszawskie JW. JX. Skarszewskiego Woyciecha, poprzednio na tę godność i razem Prymasa Królestwa Polskiego przez Nayiaśnieyszego Pana mianowanego.

Dyrekcyia Mennicy Królestwa Polskiego

Podaie do powszechney wiadomości, iż dostrzeżone zostały w cyrkulacyi fałszywe pieniądze:

1. Złotówki Polskie pod r. 1818 i 1822 odlane z cyny bez żadnego posrebrzenia, a zatem łatwo mogące bydź poznane po kolorze metalu i odmiennym dźwięku; powierzchnia ich nie ma tey wydatności w herbie i literach, iaka iest na dobrych pieniądzach, w niektórych mieyscach dziurki nawet spostrzegać się daią. Na złotówce pod r. 1818 karby na okręgu zamiast prostopadle, dane są ukośnie, a na złotówce pod r. 1822 wcale żadnych niema karbów.

2. Dwuzłotówka Polska pod r. 1823 odlana z kompozycyi metaliczney kruchey, do którey naywięcey wismut wchodzi, bez żadnego pośrebrzenia, a zatem dość łatwo mogąca bydź po kolorze znacznie ciemnieyszym niż iest srebro pozna-

nač z obu stron na powierzchni małe dziurki spostrzegać można, co dowodzi, iż pieniądz ten nie był pod stęplem wybity, lecz odlany, również spostrzegać się daie, iż w różnych częściach tak popiersia iako i herbu nie ma tey wydatności, ostrości i zaokrągleń iak na dobrych dwuzłotówkach.

3. Dziesięciogroszówki pod r. 1816 mogące bydź łatwo rozpoznane po kolorze żółtawym mosiądzu, który się przez posrebrzenie przebiia.

4. Dziesięciogroszówki pod r. 1810 również łatwo iak poprzedzaiące rozpoznaniu uległe, po wcale odmiennym kształcie orła, mnieyszym we wszystkich swoich częściach, korona środkowa iest iak gdyby zalana, a korony nad głowami orła wcale nie są wydatne i wyrobione, lecz bardziey do punktów czyli kropek maią podobieństwo.

5. Pięciogroszówka pod r. 1810 iest cieńsza i nieco mnieysza od prawdziwych, iest z miedzi, którey kolor widocznie się wykazuie szczególniey iednak na okręgu, gdzie posrebrzania wcale dostrzedz nie można. Herb na niey wróżnych częściach, równie iako i korony, nie maią właściwey wydatności.

Wzywa się wszelkie Władze Skarbowe i Policyyne, ażeby dawały baczność na kurs wyżey opisanych pieniędzy, dla ukarania fałszerzów i ochronienia tak Skarbu iako i Publiczności od szkody. — Działo się w Warszawie d. 6 Sierpnia 1824 r.

Dyrektor *Bieńkowski.* Kontroller Jlny *Karol Hoffmann.*

W Gminie i wsi Prędocinku, Obwodzie Radomskim, włościanka urodziła iednym połogiem trzech synów w przeciągu 24 godzin. Tak sama, iako i iey dzieci są zdrowe. a Dziedzic wsi i sąsiedzcy obywatele poczynili składki na ich utrzymanie.

We wsi Goździkowie, Obwodzie Opoczyńskim, przeszło 32 osób częścią z Rossyi, częścią z Galicyi i z kraiu tuteyszego zgromadziło się na używanie kąpieli żelaznych. Wszyscy zadowolnieni są panuiącym tamże porządkiem, na powiększenie którego dziedzic ciągle łoży nakłady.

W niektórych mieyscach Woiewództwa Sandomierskiego wszczęła się choroba na bydło, mianowicie przy nizinach z mokrey paszy pochodząca. Innego rodzaiu słabość wszczęła się w Woiewództwie Augustowskiem Ekonomii Kukowskiey, którey śpiesznie zaradzono.

Z Petersburga d. 3 Lipca d. K.

Reskrypt Jego Cesarskiey Mości do Hrabiego Mikołaia Rumiancowa Kanclerza Państwa.

Mości Hrabio, odebrałem przesłany Mi przez WPana opis podróży na około świata odbytey przez okręt Ruryk; oświadczam mu Moie zupełne zadowolnienie. Z radością uyrzałem, iż chociaż słabość zdrowia zmusiła WPana iuż od dawna do opuszczenia służby kraiowey, iednakowoż daiesz równe dowody starania o dobro publiczne przez swoię opiekę, którey udzielasz naukom i kunsztom. Miło Mi iest ponowić przy tey okoliczności oświadczenie szacunku, z ktorym iestem na zawsze WPanu przychylnym.

(podpisano) ALEXANDER.

Kamienny Ostrów d. 14 Czerwca 1824.

W miesiącu Maiu zawinęło do portu Ryskiego 85 okrętów kupieckich, a wyszło ztamtąd 164. Od chwili otwarcia żeglugi r. b. przybyło tam w ogóle 471 statków, a wypłynęło 260.

Dnia 27 b. m. zrana korweta Egerya, należąca do dywizyi morskiey Francuzkiey, stoiącey w Kronstadzie, wyszła pod żagle, maiąc na pokładzie Posła Francuzkiego i iego rodzinę. Korweta Salamandra i fregata Aretuza czekaią tylko na wiatr pomyślny, aby wyyść pod żagle.

Pan Rossi, szlachcic Wenecki, podał był do N. Pana prośbę o pozwolenie wystawienia modelu miasta Petersburga, własnym kosztem, bez pomocy rządu. Cesarz Jmć raczył mu nadać wyłączny przywiley na lat 10. Stósownie do tego Pan Rossi iest upoważniony wezwać Komitet architektury i inne wydziały, aby mu kazały pokazać plany wszelkich gmachów rządowych i prywatnych, których kopiie będą mu potrzebne. Pan Rossi otrzyma od policyi upoważnienie do wykonania bez wszelkiey przeszkody swoiego przedsięwzięcia.

(*Dokończenie mowy Jenerała Porucznika* Kankryna, *Ministra Skarbu*)

" Przechodząc od tych uwag ogólnych do przeyrzenia rachunkow złożonych przez nasze zakłady kredytowe z r. 1823, mam zaszczyt przedstawić WPanom następuiący rys ogólny:

1. *Rachunki Kommissyi umarzaiącey.*

Do dnia 1 Stycznia 1823 r. dług narodowy Rossyi za granicą wynosił: 48, 0 0,000 zł: Hollenderskich, — długi zaciągnięte wewnątrz kraiu czyniły:

w srebrze 3,364,000 rubli

w assygnatach 34,505,753 — 34 kopiiek.

Dług wieczystey prowizyi po 6 od sta

złotem 20,620 rub:

w srebrze 9.015.412 — $93\frac{1}{2}$ kop:

w assygna: 240.945.711 —

Dług z prowizyią po 5 od sta:

w srebrze 61,362.360 rub:

W ciągu r. 1823 upłacono z tych długów iak następuie: 500,000 zł: Hollenderskich długu zagranicznego; 338,000 rub: srebrem i 3,516,586 rub: 67 kop: assygnatami długu prostego. Wykupiono zaś długu wieczystey prowizyi po 6 od sta, 204,700 rub: srebrem i 12,071,200 r. assygnatami, a takiegoż długu po 5 od sta 1,685,000 r. sreb. Inne należytości w złocie nie zostały zaspokoione w żadney części.

Pominąwszy inne szczegółowe wykazy, taki był stan długu narodowego d. 1 Stycznia 1824 r. Dług Hollenderski wynosił 47,600,110 zł: Hollend:; dług prosty: 3,026.000 rub: srebr: i 13, 6 ,466 rub: pap. — dług wieczystey prowizyi po 6 od sta 20,620 rub: w złocie. 8.831 112 r. $93\frac{1}{2}$ k. sr:, 229.465 611 rub: assyg:, a dług wieczystey prowizyi po 5 od sta, wynosił 79.677 200 rub: srebr.

2. *Rachunki Banku Assygnacyynego.*

W roku 1823 ogłoszono, że ilość assygnatów w obiegu będących wynosiła 595 721.010 rubli. W skutku rozkazu J. C. Mości N. Pana, przydano do tego w 1823 roku 56,655 rub:, a wyięto z obiegu 1355 rub. Zatem cała ilość będących teraz w obiegu pieniędzy papierowych, czyni 595.776.310 rubli.

3. *Rachunek banku pożyczkowego.*

Bank ten, na mocy Ukazu z d. 9 Czerwca i innych, pożyczył w r. 1823

summę 4156 rub: sreb: i 6,667,057 rub: assyg: W r. z. bank ten miał czystego zysku: 1733 rub: i 64½ kop: w złocie, 27,034 rub: 44¾ kop: srebrem, i 655,255 rub: 93 kop: assyg.

4. *Rachunek banku handlowego.*

Własny kapitał tego zakładu, czyni 30 milionów rubli. W r. 1823 złożono na tym banku i iego kantorach ogromne summy, tak dalece, iż znaydowało się w nim w ciągu roku 750,962,231 rubli 38 kopiiek assygn:, i 12,997,806 rub: 90 kop: srebrem. Po odtrąceniu wszelkich kosztów, bank handlowy miał w zeszłym roku 947,171 rub: 25 kop: czystego zysku.

Wykazawszy te rachunki, tak zakończył Minister mowę swoię: — "Ten rys stanu naszych zakładów kredytowych w r. 1823 przekona WPanów, iż wszystkie utrzymały się w stanie kwitnącym, i że żaden przykry wypadek, nie przerwał wcale ich biegu. Ani wątpić, iż zbytnie nagromadzenie kapitałów złożonych w dwóch bankach, bez żadnego użytku, było dla nich nader niekorzystne. — W r. 1823 nie można było zapobiedz tey niedogodności, która iak WPanom wiadomo, przeszkadza nam iuż od lat kilku, pomimo wszelkich usiłowań; gdyż z iedney strony ważne okoliczności nie dozwoliły, aby bank pożyczkowy rozpoczął na nowo swoie działanie przed rokiem 1824; z drugiey trudno było nadać działaniom handlowym zależącym zupełnie od stanu handlu i kupców, rozciągłości, którаby z tymże stanem niebyła zgodną; potrzeba było nawet postępować z ostrożnością, iakiey wymagaią działania tego rodzaiu. Odtąd, otwarcie banku pożyczkowego, poda w razie potrzeby sposob puszczenia w obieg kapitałów, złożonych na banku handlowym.

"Kończąc ten wykaz, sądzę, iż powinienem zapewnić WPanów, że Ministerstwo skarbu, będzie nieprzerwane czynić usiłowania, aby coraz bardziey ustalić nasz kredyt i zwracać go do celu użyteczności publiczney."

Z Paryża d. 29 Lipca.

Wczoray w południe odbyła się rada Ministrów w St. Cloud pod prezydencyią Króla godzinę trwaiąca. — D. 10 Sierpnia powróci J. Kr. M. z St. Cloud do Tuilleries.

Z wyszłego tu niedawno statystycznego na rok teraźnieyszy kalendarzyka administracyi, &c. przytaczamy następuiące podania: W r. 1823 było przeszło 1600 podarowań i odkazów dla publicznych zakładów, których ogólna summa wynosiła 4 mill: 728,098 Fr. Ubogiem szpitalom dostało się z tey summy 2 mil: 470,000 Fr. Cywilne i woyskowe pensyie, które w tymże roku wyznaczone były, wynoszą 1 mill: 573,232 Fr. Maioratow z roczniemi dochodami po 79,182 Fr. zostało 9 utworzonych. Czternaście osób otrzymały pozwolenie odmienienia nazwisk swoich. Sto dwóch cudzoziemcow, a między temi 22 Anglików, otrzymali pozwolenie osiądzenia we Francyi, a 88 z nich prawo obywatelstwa.

Biskup w Cambrai śmiertelne szczątki Fenelona rozkazał złożyć d. 22 b. m. w środku wystawionego teraz temu sławnemu mężowi pomnika. W mieysce drewniancy zrobiona została ołowiana trumna.

O znalezionych w r. z. skamieniałych ludziach, na co niezgadzaią się ie-

szcze tuteysi uczeni, czyli to są aktualni ludzie lub tylko igrzyska natury, ma akademiia z rozkazu Ministra spraw wewnętrznych dać swoie zdanie.

Kompaniia tuteysza do zrobienia żelazney drogi przed St. Etienne do Loary została przez rząd zatwierdzoną.

Rozchodzą się tu znowu wieści o zmianie w Ministeryium. P. Corbieres złożyć ma Ministerstwo spraw wewnętrznych, a obeymie go P. Martignac. Marszałek Lauriston otrzymać ma Ministerstwo woienne, Xże Doudeauville Ministerstwo Domu Królewskiego, a P. de Serre Ministerstwo sprawiedliwości. Ministerstwo spraw zagranicznych otrzymać ma P. Laferonnais, dotychczasowy nasz Poseł w Petersburgu.

" Z ukontentowaniem postrzegamy (wyraża Dziennik Sporów) iż rząd nie iest wzbronnym do rozpoczęcia układów z Haiti. Jedno z pism, które zwykło lepiey bydź o środkach Ministrów uwiadomionem, zapewnia, iż handlowi Francuzkiemu w krotce nowa przez ten sposób otworzona zostanie droga. Niechay więc publiczność nie zastrasza twierdzenie innego pisma, że St. Domingo ma bydź na nowo zdobytem. Pokoiowi nasi bohaterowie nie wiedzą wcale ile takowe przedsięwzięcie kosztowaćby mogło millionów i tysięcy ludzi. Nie zastanowili się także iak wielkiem byłoby okrucieństwem wysełać walecznych naszych żołnierzy do zabóyczego klimatu. Nie wiedzą, że obrona Haiti lepiey teraz iest urządzona, iak na ówczas, gdy Szwagier Bonapartego (Jenerał Leclerc) utracił 40,000 wyborowego woyska. Naywyższe góry wewnątrz kraiu są obwarowane i na około urodzaynemi równinami otoczone, w których ląduiący żołnierze znaydą tylko pustynie i kupy popiołów. Twierdza Sansouci iest mocno obwarowana, a Santo Domingo, które dawniey długie oblężenie wytrzymało, znayduie się w ręku Murzynów. Przy opanowaniu tey wyspy, zdobydź tylko można kupy popiołów, które wcale nie wynagrodzą pracy i kosztów. Spokoyne zaś układy dogodzą obu stronom; Francyi zapewnią zyski handlowe, a Haytanów zachęcą do pracy. "

Niedawno odkryty został dom, w którym Corneille mieszkał i dnia 1 Października 1684 umarł. Dom ten oznaczony iest Nrem 18 w ulicy Argenteuil Teraźnieyszy iego właściciel uwiecznił pamięć sławnego tego Poety dwiema napisami na czarnem marmurze i iego popiersiem.

Baron Rothschild z powodu swoiego ożenienia posłał Prefektowi Paryża 12,000 Fr. dla tuteyszych ubogich.

Romansu "Gunima" przez Van der Velde, wyszło tu Francuzkie tłumaczenie.

P. Ramel na nowe udoskonalenie strzelby otrzymał tu patent. Wynalazek iego składa się, iż za iednym naboiem strzelić można 7 do 10 razy, i nawet zmocnić lub zmnieyszyć wystrzał. Ładowanie nie potrzebuie więcey czasu iak zwyczayne, i urządzenie to zastosowane bydź może tak fuzyy, iako i pistoletów. Podobna fuzyia przy polowaniu służy razem do zabiiania zwierząt i do obrony. Jeżeliby ten wynalazek użyty także mógł bydź do karabinów i dział, tedy zrządził by wielką zmianę w sztuce woienney.

Pewna Dama w Walenciennie tak gorliwie zaięła się szczepieniem ospy, iż sama chodzi po domach i onę dzieciom szczepi.

Niedawno z 15 osób, które przed burzą schroniły się do stodoły zapełnioney słomą, zabił piorun dwie i słomy nie zapalił.

— Dnia 31. —

Xiężna Berry przybyła z Rouen do Hawru i na prośbę mieszkańców dzień tam dłużey nad swóy zamiar zabawiła, i dopiero we oray do Dieppy odiechała.

Król Wirtembergski bawiący pod imieniem Hr. Teck w Marselii, zwiedził d. 17 warownią Nayświętszey Panny i widok z tego punktu, iako też rozrywki zebranych ludzi w letnich domkach zdawały się bardzo go bawić. Przez perspektywę obeyrzał także roboty około nowey warowni Dieudonné.

Akademiia Francuzka na posiedzeniu d. 29 b. m. przystąpiła do obioru na dwa wakuiące mieysca przez śmierć Kardynała Bauset i P. Aignan, i większością głosów obrała Arcybiskupa Paryzkiego i Alexandra Soumet.

W Lionie oglądane teraz są dwa oswoione olbrzymie węże, maiące do 28 stop długości; ieden z nich pochodzi z Jawy, drugi z południowey Ameryki, które z wielką starannością prowadzone były do Europy i przez całą drogę znaydowały się w wełnie obwinione. Dozorca każe im się opasać i całować ięzykiem. Przeznaczone są do zwierzyńtalni Cesarza Austryiackiego i kosztuią 80,000 Fr.

Z Madrytu d. 21 Lipca.

Minister Heredia został d. 11 b. m. oddalony i odebrał przeznaczenie do mieszkania w mieyscu urodzenia w Antequera z zapewnieniem dotychczasowey płacy. Na mieysce dotychczasowego Ministra woiennego przeznaczą Jenerała kapitana Nowey Kastylii Carvazal.

Poseł Francuzki Margr: Talaru udać się w krótce ma na powrot do Paryża i na przyszłość utrzymywać tylko Francyia ma przy Dworze naszem sprawuiącego interessa.

Wysoka rada Kastyliyska układa proiekt do wyroku względem wytępienia nauk, które przez ostatnie trzy lata rozszerzone zostały. Byli nauczyciele nie będą przypuszczonemi do uczenia, a uczący się 18 lat przechodzący do nauk, ieżeli nie usprawiedliwią postępowania swoiego.

Uwięziono tu znaczną liczbę osób przybyłych z prowincyy, a między temi i brata Jenerała Empecinado.

W Murcyi obwieszono d. 9 b. m. znanego herszta rozbóyników Jaime; zwłoki iego porąbano potem na sztuki i na wszystkich publicznych drogach dla przestrachu rozbóynikow na palach poprzybiiano.

Upał doszedł tu do nieznośney wysokości; ciepłomierz okazuie w cieniu 34 a na słońcu 42 stopni. Wynikło ztąd wiele chorób, a mianowicie zgniła gorączka. W Kartagenie i Murcyi wybuchnęły zaraźliwe choroby.

Naynowsze listy z Vera-Cruz dochodzą d. 4 Maia. Istniał tam ieszcze w całey surowości zakaz wprowadzania towarow Hiszpańskich.

Z Londynu d. 27 Lipca.

D. przybył tu P. Hunter z pismami od Posła naszego w Madrycie Pana A'Court do P. Canninga. Tegoż dnia

odbyła się gabinetowa rada w wydziale spraw zagranicznych. Nazaiutrz Poseł Hiszpański, P. Zea Bermudez, miał z Hr. Bathurst w wydziale spraw osadniczych naradę. Tegóż dnia rozmawiał wzmiankowany Poseł przez 3 godziny z P. Rothschildem. Odiedzie on w krótce na obiecie nowey dostoyności pierwszego Ministra.

„ Pytanie (wyraża Gazeta Goniec) względem wysłania woysk do Portugalii iest iuż rozwiązane. Wszelako sprzeciwiać się musiemy każdemu woyskowemu pośrednictwu którego bądź Mocarstwa, ponieważ my względem Portugalii w cale inne mamy obowiązki, niżeli w roku zeszłym względem Hiszpanii. Z resztą bardzo nas cieszy, iż rzeczy bez pomocy woyskowey zakończyć się mogły. „

Admiralicyia wydała rozkaz do uzbroienia niezwłocznie kilkunastu woiennych okrętów, pomiędzy któremi znayduią się także 2 liniiowe, i wszystkie przeznaczone są na morze Srodziemne.

W mieysce P. Bagot otrzymał Pan Stratford Canning urząd Posła w Petersburgu.

Wczoray rozeszła się wieść, że Lord Kanclerz składa swóy urząd, i *Gazeta Morning - Chronicle* donosząc o tem dodaie: że gdy rozeszła się o tem wiadomość na giełdzie wszyscy ściskaiąc ieden drugiemu ręce, życzyli sobie szczęścia, iak gdyby narod walną wygrał bitwę.

Margr. Hasting obiął d. 7 Czerwca gubernatorstwo wyspy Malty. Jedna z gazet tuteyszych zadziwia się słusznie, iż wiadomości z morza Srodziemnego dochodzą do nas późniey, niżeli z północney Ameryki.

Naynowsze doniesienia z Kalikuty zachodzą do 12 Marca, i zawieraią: że Birmanowie obwarowali się w naykorzystnieyszych stanowiskach, lecz z niektórych wyparł ich Podpułkownik Bewer. W iedney z tych potyczek wynosiła ich liczba do 5000 ludzi. Ostatnie na nich natarcie nie było tak szczęśliwe, bo Anglicy cofnąć się musieli z utratą z 150 Sepohs i kilkunastu officerów. Nieprzyiaciel utracił w tey rozprawie 500 ludzi. W kilka dni potem opuścili Birmanowie sami swoie okopy, których tak dzielnie bronili. Tymczasem nadeszły Angielskiem woyskom posiłki i znowu przeciw nieprzyiacielowi postępuią.

Ostatnia doniesienia z Cap - Coast opiwaią, iż Fantisowie odstrychnęli się od woyska Angielskiego i kilka potyczek z Aschantami stoczyli. Pułkownik Sutherland oczekiwany był d. 20 Maia w Cap - Coast z posiłkiem z Siera - Leona. Jenerał Major Turner odpłynie za 6 tygodni z Anglii dla obięcia gubernatorstwa Siery - Leony.

Podług naynowszego doniesienia o okrętach naszych wyprawy do bieguna północnego pod d. 2 Lipca z iedney z wysp Orknei, lud był pełen ochoty i odwagi.

Pytanie, czyli Hiszpańscy wygnańcy wspieranemi bydź maią nadal przez nasz rząd, roztrzygnione zostało na ostatniey radzie gabinetowey na ich stronę.

Rossini, który nocy zeszłey odiechał z Anglii na ląd stały, otrzymał od Xcia Leopolda Koburgskiego za kierowanie przez 3 wieczory koncertami 500 Fs. i brylantową szpilkę.

Do nayboga tszych Parów Szkockich należy teraz 18 letni młody Xżę Buccleugh, na którego oprócz tey oycowskiey posiadłości spadną ieszcze maiętności Quensberry i Donkaster, tak iż będzie miał 200,000 Fs. rocznego dochodu.

Przed kilku dniami popełniona tu została z niesłychaną śmiałością kradzież. U iednego z tuteyszych mieszkańców była wieczorna kompaniia; pod pozorem należenia do niey weszło około godziny 10tey kilka osób do domu, udały się na górę, ale nie weszły do pokoiu kompanii, tylko otworzyły wydrychem drzwi do sypialnego pokoju, zabrały pieniądze i co im wpadło pod ręce i wyszły z domu.

W Dunde żyie ieszcze kobieta, która w przeciągu 32letniego zamęścia wydała na świat 20 synów i 2 córki; lecz z synów 2 tylko zostaie przy życiu.

Naynowsze gazety Nowoiorskie dochodzą do 2 Lipca. Donoszą one, iż opanowanie przez Hiszpanów Callao zrządziło w Peru nowe stronnictwa i wielkie zaburzenia. Woysko Hiszpańskie iest licznieysze od Boliwarowego, który cofnąć się będzie musiał, ieżeli przed nadeyściem mu posiłków z Wenezueli uderzy na niego Laserna.

Gazety Demerary pod d. 13 Czerwca mienią bydź stan tey osady zaspakaiaiącym. Gubernator tameczny zniosł pod d. 1 Czerwca z rozkazu Króla dotychczasowe pogłowne, które wolni kolorowi ludzie opłacali.

Z Rzymu d. 18 Lipca.

Oyciec S. zwraca równą uwagę na potrzeby nauk iak życia. Wielka biblioteka Watykańska znacznie zwiększoną została przez zakupienie przez Oyca S. znacznego zbioru xiążek Margr. Cicognara w Wenecyi, którego wartość podawano do 35,000 talarów Rzymskich. Innym przedmiotem iego staranności iest zaopatrzenie wielkiego naszego miasta w wodę. Gdy w iedney z tuteyszych ulic odkryty niedawno został kanał za Agrypy zrobiony, przeto do sprowadzenia wody maią bydź ołowiane rury pozakładane. Budowa ta kosztować będzie przeszło 40,000 tal. Rzymskich.

Hr. Montfort (Hieronim Bonaparte) odiechał ztąd d. 10 do Tryiestu. Sądzą, iż uda się do Wiednia. Pozostała tu iego małżonka z 3 dziećmi.

Z Hagi d. 31 Lipca.

J. K. W. Xże Oranii powrócił z synem swoim z Ems do Soesdyk, a Wysoka iego Małżonka iest dziś oczekiwana.

Królewic Fryderyk po przeglądzie artyleryi w Antwerpii, Breda, Herzogenbusch i Nimwegen, i po zwiedzeniu osady ubogih w Wortel, przybył d. 27 b. m. do Loo i pozabawieniu tam kilka godzin poiechał do Berlina.

Król udzielił P. Barthelemy, deputowanemu 2giey izby, i kilku innem odznaczaiącym się osobom krzyże kawalerskie orderu Lwa Belgickiego.

Sprawuiący tu Rossyyskie interessa, Baron Meyendorf, udaie się dziś przez Bruxellę na nowe swoie przeznaczenie do Madrytu.

DODATEK DO N^{ro} 65. GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 15 SIERPNIA 1824 ROKU w NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

W tuteyszem Obserwatorium Astronomicznem dnia 13 Sierpnia było stopni ciepła 26. D. 14 stopni 25.

Z Berlina d. 4 Sierpnia.

Nayiaśnieyszy Król obchodził dnia wczorayszego rocznicę swoiego urodzenia na wyspie Pawiey w gronie swey rodziny.

Królewska Akademiia umieiętności odbyła dnia wczorayszego na obchód drogiey tey dla każdego Prussaka uroczystości publiczne posiedzenia. Dla woysk usady tuteyszey sporządzone były w różnych mieyscach uczty. — Takież dane były dla ubogich i sierot.

J. K. Wysokość Xże Wilhelm Pruski (syn J. K. Mci) powrócił tu z Teplic. Przybyli zaś: Wielki Xże Meklenburgsko-Strelicki, z Ney-Strelitz; Namiestnik J. K. Mci W. Xięztwa Poznańskiego, Xże Radziwiłł, z Hirschberga, a Xięztwo Thurn i Taxis z rodziną swoią, z Neu-Strelitz.

Z Doberan d. 1 Sierpnia.

Cesarsko-Rossyyski Radca nadworny Chambeau, który bawi tu od kilku tygodni, zamówił dla Jenerała Romanów i iego małżonki (J. C. W. Wielkiego Xięcia Rossyyskiego Mikołaia i W. Xiężny Alexandry Federowney i ich orszaku) naywygodnieysze i nayp iękniey sze w tem mieyscu mieszkanie i poczynił razem potrzebne przygotowania do bezpiecznego ich wylądowania do Rostoku. Wysocy podróżni odpłyną d. 5 Sierpnia z Petersburga; lecz bawienie ich tu nie iest oznaczone.

Z Kopenhagi d. 31 Lipca.

Xże Chrystyian Fryderyk powrócił tu z podróży do Bornholm, a Xiężna Karolina przybyła wczoray na powrót z Kiel.

Prezes Królewskiego towarzystwa umieiętności w Londynie, P. Humphry Davy, (współubiegacz Sichlera w sztuce rozwiiania dawnych rękopismów) przybył tu i uda się do Kiel.

Wysepka Sprogoe na wielkim Belcie przez rys, który zrobił się w środku, wystawioną iest na co chwilowe pochłonienie od morza. Była ona dla przeprawy poczty podczas zimy nader użyteczną.

Z Szwaycaryi d. 24 Lipca.

Na 8 posiedzeniu Seymu ligi Szwaycarskiey d. 16 b. m. złożone zostały przez administracyią funduszu Jnwalidow dla byłych dawniey we Francyi 4 pułków rachunki od .go Czerwca r. z. do tegoż dnia r. b.

Rząd Lucerny udzielił wszystkiem współstanom odebrane od Papieża Breve pod d. 16 Maia, w którem J. Świątobliwość wyraża życzenie nietylko ponowienia kapitulacyi względem zostaiącey przy iego osobie gwardyi Szwaycarskiey, ale nadto wzięcie ieszcze na żołd korpusu liniiowego Szwaycarskiego woyska. Widać z rzeczonego pisma, iż korpus ten składać się ma z samych Katolików.

W Niederneunbrun, w. Kantonie Turgowii, okazało się niedawno rzadkie zdarzenie, iż koń wściekł się, ktory przed 4 tygodniami pokąsany był od psa wściekłego.

Z Stambułu d. 15 Lipca.

Wiadomość o wzięciu wyspy przywiozł tu naprzód d. 7 b. m. wysłany gońcem ajent Kapitana Baszy, a w kilka dni potem Officer tegoż admirała przywiozł znaki zwycięztwa i zupełne potwierdzenie pierwszey wiadomości o ważnem tem zdarzeniu.

Porta nic ieszcze o tem nie oznaymiła; lecz porównywaiąc rozmaite doniesienia do Ministrow Porty i Posłow zagranicznych nadeszłe, zdaie się, iż rzecz tak się miała:

Na zalecenie Porty opanowania, coby bądź kosztowało, od 3 lat starannie obwarowaney i znaczną liczbą okrętów i palnych statków zasłanianey wyspy Jpsary, zebrał Kapitan Basza przed niejakim czasem na Miteline nietylko znaczną liczbę woyska i statków do iego przewozu, ale nadto wystarał się o dokładne plany usypanych przez Jpsaryiotów batteryy i szańców. Nim iednak do gwałtownych przystąpił środków, starał się, stósownie do instrukcyi Sułtana, po trzykroć wyspiarzów przez wystawienie grożących im nieszczęść i ofiarowanie zupełnego przebaczenia nakłonić do poddania się. Lecz wszystkie te propozycyie zostały przez dowodców powstania ze wzgardą odrzucone. Nakoniec kazał im oświadczyć, iż nie przybył do woiowania przeciw kobietom, dzieciom i starcom, i dozwala im się oddalić, lecz i ta propozycyia odrzuconą została.

D. 3 Lipca z rana zgromadził Kapitan Basza wszystkie okręty swey flotty przed Miteleną i obrócił bieg swoy ku północno-zachodniemu szczytowi Jpsary. Flotta iego składała się z admiralskiego okrętu o 80 działach, iednego dwoch pokładowego, 6 fregat, 10 korwet, kilkunastu brygów i galer, znaczney liczby działowych szalup i płaskich statkow, tudzież mnóstwa przewozowych z woyskiem lądowym, ktorego liczbę do 14,000 podaią.

Przybywszy na wysokość Ipsary, rozkazał Kapitan Basza swey flocie ze wszystkich stron opasać wyspę, i gdy niektóre woienne okręty strzelały do miasta i batteryy portowych, iak gdyby miał zamiar attakować wyspę z przodu, uskutecznione tymczasem zostało wylądowanie na przeciwney stronie na ięzyku piaskowym, którego słaba tylko batteryia broniła. Lud batteryi po niektórych wystrzałach zaprzestał ognia dawać,

tak iż wylądowanie i uszykowanie się woyska bez przeszkody nastąpić mogło. Grecy uciekali na wznoszące się w środku wyspy wzgórza, których coraz bardziey pomnażaiący się Turcy ścigali. W niniey dwóch godzin opanowali Turcy wzgórza i obwarowane klasztory, poczem uderzyli z tyłu na obrońców miasta i nadbrzeżnych batteryy; w krótce nastąpiła powszechna trwoga i nieład. Dziewiętnaście Ipsaryiockich brygów rozpuściły spieszno żagle i uciekały, będąc przez Tureckie fregaty ścigane. Gdy prymatowie i eforowie, którzy niedawno poprzysięgali, iż zagrzebią się w gruzach miasta, opuścili swoich współziomków i uciekli na statkach, trwoga i rozpacz opanowała wszystkich. Uciekali na łodzie, czołna i rybackie barki, której częścią dla przeładowania, częścią dla braku żaglów i wioseł topiły się, częścią też ścigaiący Turcy ludzi na nich wycięli, tak iż wkrótce morze okryte zostało zwłokami nieszczęśliwych. Nadaremnie nakazywał Kapitan Basza wstrzymanie rozlewu krwi i oszczędzanie bezbronnych; nadaremnie ofiarował nawet po 500 piastrów za każdego przyprowadzonego żywego brańca, wszystko było zapóźno; nie można już było wstrzymać zapalczywości Muzułmanów rozdrażnionych przez dumę Ipsaryiotów.

Do wieczora w d. 3 Lipca trzymał się tylko ieszcze mocno obwarowany na górze zamek; lubo iuż wywiesił białą chorągiew na znak poddania się, nie zmnieyszyli iednak attakuiący swoiego strzelania. W tym iedynie punkcie czynili Ipsarioci niejaki odpór; Kapitan Basza zadziwił się nawet, iż tak mało kosztowało go pracy opanowanie tey tak strasznąą odmalowaney wyspy. Flotta iego żadney, a lądowe woyska nie wielką wcale poniosły stratę. One same bez pomocy dział flotty opanowały batteryie. Uszłe z Ipsary okręty widziane potem były przez obce w kierunku ku Morei.

Podług naynowszych doniesień Kapitan Basza udać się zaraz miał po zdobyciu Jpsary z większą częścią swey flotty przeciw wyspie Samos. Zdobył 200 dział i moździerzy i 110 statków różney wielkości. Na warsztatach znalazł 3 ieszcze nieukończone wielkie korwety.

Francuzka galera Amaranta, znayduiąca się w pobliskości Jpsary, była ocznym świadkiem całego zdarzenia, i officerowie iey nie mogli bez zadziwienia patrzeć na szybkie zwycięztwo woysk Ottomańskich, na słaby nie do uwierzenia odpor wyspiarzów, którzy niedawno naywiększy okazywali zapał i na niecne postąpienie ich dowodców. Taż galera zawiozła d. 4 b. m. naypierwszą wiadomość do Smirny o opanowaniu Jpsary.

O wzięciu ieszcze d. 18 Czerwca wyspy Caso nadeszło dalsze wyiaśnienie, z którego okazuie się, że iey mieszkańcy po odparciu pierwszego wylądowania, tak dalece sobie zaufali, iż za trzeciem pokazaniem się eskadry Egipskiey, albo nie czynili należytego odporu, albo oszukani pozornym attakiem z przodu, zaniedbali osadzić właściwego do wylądowania punktu. Mieszkańcy tey wyspy, którzy oddawna uważanemi byli za nayniebezpiecznieyszych rozbóyników morskich powiększey części wyciętemi zostali i kilka tylko set dostało się w niewolą.

Podług pewnych, ale ieszcze niedokładnych doniesień, wysiadłe na ziemię ... Ottomańskie woyska wtargnęły do Beocyi i aż do Aten doszły. Lubo nie

udało im się opanować tamteyszey cytadeli, usadowić się iednak miały w mieście i okolicznych ogrodach.

Twierdza Napoli di Romania miała nakoniec za pośrednictwem Odysseusza oddaną zostać tak zwanemu środkowemu rządowi, i sądzą, że Pano Kolokotroni przeznaczony iest z częścią woyska swoiego do wyprawy na wyspę Kandyą, gdzie od ostatnich postępów Turków i Egipcyanów zdaie się, że sprawa powstańców bez nadziei upadła.

Wiemy teraz z pewnością, iż spóźnienie dział n w zachodniey Grecyi pochodzi iedynie z dwoistości, ieżeli nie zdrady Omer Baszy. Przed dwiema ieszcze miesiącami nakazano mu, aby z 10.000 ludzi postąpił przeciw Atenom; lecz pozostał w Albanii, przeciągał z iedney do drugiey twierdzy i rozkazał nawet nowych przez Portę mianowanych gubernatorów Prewesy i Arty, którzy pewnie byli ięg szpiegami, gwałtem odeprzeć. Skodra Basza niepoważył się naprzód postąpić, póki Omer nie ustąpi z Albanii. Czyli Porta dłużey cierpieć będzie to matactwo lub czyli Omer, słysząc o zdarzeniach na innych punktach, nie zmieni swoiego postępowania, wkrótce się okazać musi. *(Dostr. Austryiacki.)*

Od granic Tureckich d. 15 Lipca.

Nakoniec zaczenaią woyska Tureckie z Wołoszczyzny odciągać; z Bukaresztu odeszło już 800 ludzi, i mowią, iż za 14 dni przybędzie tam Beszli - Aga i wszystko na dawny sposób przywroconem zostanie. Hospodar miał w tey mierze nay wyraźnieysze rozkazy odebrać.

Poseł Angielski Lord Strangford wstawiać się ma u Porty za Dworem Duńskim, dla uzyskania także dla niego woiney żeglugi po Czarnem morzu. — Poseł Francuzki Hr. Guilleminot, który w pierwszych dniach swoiego przybycia nie wiele uczynił odwiedzin, ale potem z wielkim orszakiem odwiedził wszystkich Posłow, i z niezwyczayną okazałością miał posłuchanie u W. Wezyra. Posłuchanie iego u W. Sułtana dopiero za miesiąc nastąpi. — Poseł Szwedzki Hr. Löwenhjelm przybył do Stambułu, a z strony Hiszpanii P. Perez zostanie nadal sprawuiącym interessa.

Teatr Narodowy.

W Niedzielę dnia 15 Sierpnia r. b. Towarzystwo Artystów Dramatycznych ze Lwówa przybyłe, będzie miało zaszczyt przedstawić po drugi raz Swietny po wszystkich Stołecznych miastach z upodobaniem przyięty, muzyką znakomitych mistrzów ozdobiony Dramat, pod nazwiskiem: *Zburzenie Jerozolimy*, czyli *Machabeusze.*

We Czwartek zaś d. 19 b. m., będzie miało zaszczyt dadź na dochod JP. Geblówney przedstawienie Opery w 1 akcie z francuzkiego z muzyką sławnego Boieldieu: *Sługa Panem*. Którą poprzedzi Komedyia z angielskiego we 2ch aktach: *Zona złośnica*. Między 1wszym a drugim aktem teyże Komedyi, JPanna Geblówna będzie miała zaszczyt śpiewać wielką Aryią z Opery Rossiniego: *Donna de Lago.* — JP. Cogen młodszy ze siostrą swoią, chcąc się przez grzeczność swoią przychylić do pomnożenia zabawy Szanowney Publiczności, tańczyć będą *Pas de deux.*

DONIESIENIA.

Z mocy polecenia Wys. Trybunału I. Jnst. Wol. Miasta Krakowa i Jego Okręgu z dnia 7 Sierpnia 1824 r. do L. 2636 zapadłego, odbędzie się w Krakowie w Kamienicy w Rynku pod L. 495 dnia 6 Września r. b. o godzinie 9tey ranney poczynaiąc Licytacya ruchomości po niegdy Jozefie Sobieniowskim Med. Doktorze pozostałych między innemi Win kosztownych starych Węgierskich w Beczkach.

W Krakowie dnia 7go Sierpnia 1824. *A. Małakiewicz* O. P. D. Notar. Publ.

W dniu 17 Sierpnia r. b. 1824 o godzinie 1 ranney, w drodze Exekucyi Sądowey, na Targowisku Końskim w Kieparzu przy Krakowie, odbędzie się publiczna Licytacya Konia iednego i Klaczy, oraz Wozu kutego, zaś poźniey na Wale za Nową Bramą przy Krakowie na Targu, Krowy iedney. Chęć zatym licytowania maiących, opatrzonych w gotowiznę podpisany Komornik na czas i mieysca oznaczone zaprasza. — W Krakowie d. 6 Sierpnia 1824 roku.

Teodor Jaworski, Kom. Sąd.